

سیاست گذاری آموزش در ایران با توجه به نظریه حکمرانی خوب (مطالعه موردی: شاخص اعتماد عمومی)

محمدرسول درویشی^۱، محمدرضا قائدی*^۲، گارینه کشیشیان سیرکی^۳، محمد توحیدفام^۴

تاریخ دریافت: ۹۸/۱۲/۲۰ صص ۲۸۹-۳۰۴ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۴/۱۰

چکیده

هدف پژوهش، سیاست‌گذاری آموزش در ایران با توجه به نظریه حکمرانی خوب با توجه به؛ شاخص اعتماد عمومی است و روش تحقیق، توصیفی- پیمایشی است و از نظر هدف کاربردی و از نظر زمان مقطعی است. جامعه پژوهش معلمان منطقه ۱ شهر تهران است که با علت جامعه بزرگ معلمان، با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای تعداد ۲۶۵ معلم به‌عنوان نمونه با استفاده از فرمول کوکران انتخاب شد. روش گردآوری اطلاعات مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی است و برای سنجش متغیرهای از پرسشنامه استفاده شد و جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزار SPSS استفاده شد که طبق نتایج حاصل از پژوهش آموزش‌های اعتماد عمومی از جمله تعامل، مدارا، مشارکت، جامعه‌پذیری، اطمینان، صداقت و درستکاری، ریسک‌پذیری از جمله سیاست‌گذاری‌های آموزشی در بین دانش آموزان دوران ابتدایی است. طبق نتایج حاصل از جدول، در رابطه با میانگین متغیر تعامل، مدارا، اطمینان و ریسک‌پذیری، کمتر از حد متوسط است و لازم است سیاست‌گذاری‌های آموزشی در این زمینه در خصوص تقویت شود و میانگین متغیرهای مشارکت، جامعه‌پذیری و صداقت و درستکاری بیشتر از حد متوسط است و در سطح بالایی از اعتماد عمومی برخوردار است.

کلیدواژه‌ها: سیاست‌گذاری، آموزش، حکمرانی خوب، اعتماد عمومی

^۱ دانشجوی دکتری علوم سیاسی-گرایش جامعه‌شناسی سیاسی، واحد بین الملل کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، کیش، ایران.

^۲ استادیار گروه علوم سیاسی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران.

^۳ استادیار گروه علوم سیاسی و روابط بین الملل، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

^۴ دانشیار گروه علوم سیاسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

مقدمه

سیاست گذاری در آموزش و پرورش به منزله پرنفوذترین و مؤثرترین انواع سیاست گذاری عمومی، مجموعه ای از سیاست ها، رویه ها و اقداماتی است که نهاد دولت به منظور توانمند سازی و توسعه دانش و مهارت های فردی و اجتماعی دانش آموزان، رفع معضلات موجود در عرصه نظام تعلیم و تربیت و نیز کیفیت بخشی به امر تربیت، تدوین و اجرا می کند. از این رو، عامل اصلی، مهم ترین کارگزار و اصلی ترین کنشگر چنین سیاست گذاری، «دولت» است. شناسایی مسائل و مشکلات آموزشی و تربیتی، تصمیم گیری و انتخاب از میان گزینه های متنوع، طراحی خط مشی های مناسب، اجرای صحیح و دقیق سیاست های اتخاذ شده، ارزیابی نتایج و پیامدهای تصمیمات و نیز اصلاح و تعدیل سیاست های اخذ شده، از مهم ترین مراحل این حوزه سیاست گذاری به شمار می آیند (Heydari, 2019).

موفقیت کشورهای پیشرو در امر آموزش و پرورش الگویی برای ایجاد تحول آموزشی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه نیز بوده است. در دنیای جهانی شده امروز، نظام آموزش و پرورش یک کشور را نمی توان از نظام های آموزش و پرورش دیگر کشورها جدا دانست. دانش در مورد نظام آموزشی کشورهای مختلف، به سیاست گذاران کمک می کند تا از ظرفیت های آموزشی در عرصه رقابت و برتری بهره مند شوند. بنابراین، ضروری است که سیاست گذاران از اصول، دوره های تحصیلی، نحوه ارزیابی، محتوای کتب و مواد آموزشی، برنامه های آموزشی، مدیریت مدارس، شیوه های تربیت دانش آموزان و الزامات استخدام کارمندان نظام آموزشی دیگر کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه آگاه باشند (Askari et al., 2019).

از سویی، در تبیین شاخص های توسعه انسانی که هر ساله بر اساس آن سطح توسعه یافتگی کشورها مورد ارزیابی قرار می گیرد، شاخص آموزش و پرورش از مؤلفه های کلیدی سنجش سطح توسعه یافتگی کشورها به شمار می رود. یکی از مباحث اصلی که با توسعه رابطه دارد، حکمرانی خوب هست. مباحث مربوط به حکمرانی خوب بسیار گسترده اند از ارتباط تفکیک ناپذیر این اصطلاح با توسعه پایدار گرفته تا اثربخشی مدیریت عمومی ادامه می یابد. این اصطلاح تعبیری جدید از مفاهیمی نظیر دموکراسی، حقوق بشر، پاسخگویی، مشارکت و حاکمیت قانون بوده که با ارائه قالبی جدید تلاش در جمع آوری این ارزش ها به طور یکپارچه دارد (Davis, 2016).

آموزش و نهادهای آموزشی ابزاری مهم برای پیشرفت اجتماعی و اقتصادی کشورها هستند و به همان دلیل اولویت اصلی و حساس حکمرانی محسوب می شوند (Soltani, 2018). درعین حال آموزش و پرورش از یک سو باید نقش فعلی خود در پاسخگویی به نیازها و اولویت های دولت و

ملت را حفظ کند، و از سوی دیگر باید برای دستیابی به توسعه و تربیت شهروندان آینده و مواجهه با نیازهای نوظهور جهانی در یک فضای گسترده و کمتر مدیریت پذیر با همه سامانه‌های آموزشی همکاری و رقابت مستمر داشته باشد (Naderi, ۲۰۱۵). به طور معمول فرایند تعلیم و تربیت رسمی تلاش می کند تا تصویر آینده جامعه را در آینه مدارس امروز منعکس سازد. از این رو سیاست‌ها و تصمیمات جاری مدارس موسسات آموزشی در وضعیت فردای جامعه به شدت تأثیرگذار هستند و شاید بتوان میزان فرهیختگی یک جامعه را به ماهیت و کیفیت تصمیمات اتخاذ شده در این زمینه و میزان بلوغ و اعتبار سیاست‌ها و تدابیر مورد نظر وابسته دانست که حکمرانی خوب را می توان در حوزه سیاست‌های موسسات آموزش و پرورش در نظر گرفت (Khalkhali et al, ۲۰۲۰).

حکمرانی خوب عبارت است از فرایند تدوین و اجرای خط‌مشی‌های عمومی در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی با مشارکت سازمان‌های جامعه مدنی و با رعایت اصول شفافیت، پاسخگویی و اثربخشی به‌گونه‌ای که ضمن برآوردن نیازهای اساسی جامعه، به تحقق عدالت، امنیت و توسعه پایدار منابع انسانی منجر شود (Parkhurst, ۲۰۱۷).

حکمرانی موضوعی است که بر نحوه تعامل دولت‌ها و سایر سازمان‌های اجتماعی با یکدیگر، نحوه ارتباط با شهروندان و نحوه اتخاذ تصمیمات در جهانی پیچیده تمرکز داشته و فرایندی است که از طریق آن جوامع و سازمان‌ها تصمیمات خود را اتخاذ و بر اساس آن، مشخص می‌کنند که چه کسانی در این فرایند درگیر و چگونه وظیفه خود را به انجام برسانند (Safaeipour, et al, ۲۰۱۸).

در محیط نظام آموزش و پرورش، حکمرانی خوب به اعمال رسمی و غیررسمی قدرت در چهارچوب قوانین، سیاست‌ها و مقرراتی اشاره دارد که بیانگر حقوق و مسوولیت‌های متصدیان مختلف در نظام آموزش و پرورش است و این بازیگران متعدد آموزش و پرورش، تحت لوای قانون باهم در تعامل هستند؛ به عبارت دیگر حکمرانی آموزشی چهارچوبی را در برمی‌گیرد که در آن مؤسسات آموزش عالی در پی پیگیری اهداف و خط‌مشی به‌گونه‌ای منسجم و هماهنگ می‌خواهند به این سؤال پاسخ دهند که مسوولیت آموزش با چه کسانی است و منشأ مشروعیت‌های تصمیم‌گیران آموزش از کجا نشأت می‌گیرد (Maniee et al, ۲۰۱۹).

از طرف دیگر مدیریت به اجرای یک‌سری اهداف کوچک‌تر اشاره دارد که مؤسسات آموزشی بر اساس قوانین، پیگیر آن‌ها هستند. مدیریت غالباً با موضوع کارایی، اثربخشی و کیفیت خدمات که برای ذی‌نفعان درونی و بیرونی آموزش و پرورش فراهم می‌شود، سروکار دارد. در بسیاری از کشورهای جهان افزون بر اداره امور بخش آموزش اداره امور برخی دیگر از حوزه‌ها نیز بر عهده نهاد متولی آموزش است. این مساله نشان‌دهنده بسیاری از موارد در مورد نظام ارتباطی آموزش در سایر کشورهای جهان است (Addink, ۲۰۱۹).

بدین دلیل در عصر حاضر نقش نظام‌های آموزشی به‌ویژه آموزش‌وپرورش فقط در علم‌آموزی، توسعه مهارت‌ها قابلیت‌های شناختی و آماده کردن کودکان و نوجوانان برای ورود به مدارج تحصیلی بالاتر خلاصه نمی‌شود بلکه کارکرد فرهنگی و تربیتی آن در پیشرفت و توسعه جوامع بسیار حائز اهمیت است (D'Angelo et al, ۲۰۱۶). اخیراً حکمرانی خوب در حوزه آموزش‌وپرورش نیز وارد شده است. آموزش‌وپرورش به‌عنوان نهاد فرهنگی اجتماعی، نقش - اساسی و سرنوشت‌ساز در تربیت نیروی انسانی و تولید سرمایه اجتماعی و فرهنگی و در فرایند رشد و تعالی کشور ایفا می‌کند، به‌گونه‌ای که آینده کشور را می‌توان در آینه آموزش‌وپرورش امروز به نظاره نشست. هدف غایی نظام‌های آموزشی، فراهم آوردن زمینه شناسایی، رشد و شکوفایی استعدادها و تعلیم و تربیت افراد به‌منظور حضور فعال و مؤثر در جامعه و انتقال فرهنگ، ارزش‌ها و اصول حاکم بر کشور به آنان است. در این نوشتار، حکمرانی خوب از منظر اعتماد عمومی سنجیده می‌شود. اعتماد عمومی، اطمینان شهروندان به سازمان‌ها و مقامات دولتی است. محققان بر این باورند که وجود اعتماد عنصر مهمی است که می‌تواند بر چالش‌ها و اختلافات بین دولت و آحاد مردم غلبه کند و منجر به راه‌اندازی موفقیت‌آمیز برنامه‌ها شود (Baral, ۲۰۱۶).

یکی از پیشایندهای اعتماد عمومی حکمرانی خوب یا به عبارتی، بهره‌گیری از قدرت سیاسی، اعمال کنترل هر جامعه و مدیریت منابع برای توسعه اجتماعی و اقتصادی، یا مدیریت کارآمد عمومی از راه برپاکردن یک حکومت با قواعد و قواعد مشروع و قانونی در راستای پیشبرد ارزش‌های اجتماعی فرد و گروه‌ها است (molavi et al, 2017).

اعتماد عمومی، شهروندان را به نهادها و سازمان‌هایی که نمایندگان آن‌ها هستند پیوند می‌دهد و از این طریق مشروعیت و اثربخشی دولت دموکراتیک افزایش می‌یابد. البته تنها سطح متوسطی از اعتماد، کارکردی و سازنده است. بدین معنی که اعتماد احساسی و افراطی مردم به دولت و مدیران دولتی، مانع نقد و اصلاح عملکرد آن‌ها می‌شود و کاهش اعتماد عمومی نیز مشروعیت نظام سیاسی و مدیریت دولتی را زیر سؤال می‌برد (Khanbashi et al, ۲۰۱۶).

جهت‌گیری کتب و محتوای آموزشی در مدارس بر آموزش‌های چندجانبه، اعتماد عمومی و تاثیرگذاری قشر دانش‌آموز، به عنوان سرمایه‌های انسانی این کشور که با کمبود شدید منابع خدادادی و طبیعی مواجه است، به آموزش و پرورش، به عنوان کانون محوری توسعه در محتوای آموزشی و رسانه‌های اجتماعی، بها داده است. در چارچوب نظریه حکمرانی خوب، اگر بخواهیم به چارچوبی منطقی برای ارتقای وضعیت آموزش و پرورش برسیم، باید در سطح فرهنگی و نهادی، جایگاه آموزش و پرورش در سطح سیاست‌گذاری و افکار عمومی بیش از آنچه هست مورد توجه قرار گیرد و مسئولیت اجتماعی آحاد شهروندان، بخش دولت، بخش‌های تجاری و سازمان‌های مردم‌نهاد برای کمک به آموزش و پرورش تقویت شود. الگوی حکمرانی خوب و

شایسته در آموزش و پرورش در مدیریت مدارس موضوعی است که نیازمند بازاندیشی و توجه بیشتر است. در سطح خرد، می‌طلبد که در حکمرانی خوب و شایسته در مدیریت مدارس از ظرفیت‌های بخش‌های غیردولتی، خصوصی و انجمن‌ها و تشکل‌های غیردولتی بیشتر استفاده برد که با توجه به مطالب بیان‌شده، هدف پژوهش حاضر سیاست‌گذاری آموزش در ایران با توجه به نظریه حکمرانی خوب (مطالعه موردی؛ شاخص اعتماد عمومی) است و پژوهش حاضر به دنبال بررسی این مساله است که سیاست‌گذاری آموزش در ایران با توجه به نظریه حکمرانی خوب از قبیل متغیرهای تعامل، مدارا، مشارکت، جامعه‌پذیری، اطمینان، صداقت و درستکاری، ریسک‌پذیری در کتاب‌های پایه‌های اول تا ششم پایه ابتدایی در چه جایگاهی قرار دارد.

پیشینه پژوهشی

ناتری^۱ (۱۳۹۸) تحقیقی تحت عنوان تبیین سازه‌های حکمرانی خوب در نظام آموزش عمومی ایران انجام داد. جامعه آماری را همه پژوهشگرانی تشکیل می‌دادند که در حوزه آموزش عمومی کشور حداقل یک مقاله در یک مجله علمی معتبر منتشر کرده بودند. بر اساس جدول مورگان ۲۰۵ محقق به صورت تصادفی به عنوان مشارکت‌کنندگان نهایی انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها یک مقیاس محقق ساخته بود. داده‌های استخراج‌شده با استفاده از روش تحلیل عاملی اکتشافی مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج پژوهش نشان داد که به ترتیب سازه‌های تعهد به تضمین کیفیت، مشارکت، تمرکززدایی، توسعه مهارت‌های زندگی، توانمندسازی سرمایه‌های انسانی، اخلاق‌مداری، توسعه رضایتمندی، تعهد به وفاق عمومی، توسعه انعطاف‌پذیری تعاملی، توسعه امکانات رفاهی، توسعه عدالت آموزشی، توسعه آگاهی‌های عمومی، مسوولیت‌پذیری، شفافیت و قانون‌مداری تبیین‌کننده حکمرانی خوب در سیستم آموزش عمومی ایران هستند. هم‌چنین معنی‌داری این سازه‌ها در تبیین پدیده حکمرانی خوب در دو حالت برآورد استاندارد مورد تأیید قرار گرفت.

منیعی^۲ (۱۳۹۸) تحقیقی تحت عنوان طراحی و اعتبار یابی الگوی حکمرانی تربیتی خوب در نظام آموزشی ایران انجام داد. هدف تحقیق طراحی و اعتبار یابی الگوی حکمرانی تربیتی خوب در نظام آموزشی می‌باشد. جهت دستیابی به هدف تحقیق از روش آمیخته متوالی استفاده شد که شامل دو بخش کیفی و کمی است. در بخش کیفی پژوهش، روش داده بنیاد استفاده شده است. اطلاعات و داده‌های لازم از صاحب‌نظران و مدیران ستادی آموزش و پرورش کشور ایران

جمع‌آوری گردیده و سپس با استفاده از روش داده بنیاد مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. بر اساس یافته‌های روش داده بنیاد «حکمرانی تربیتی خوب» به عنوان مقوله محوری بر مبنای شرایط علی «مدیریت مشارکتی و برنامه‌ریزی غیرمتمرکز» و از طریق راهبردهای «سیاست‌های محیط کلان و برقراری عدالت در آموزش و منابع» با در نظر گرفتن «تقویت زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی و سرمایه‌گذاری آموزشی» محقق می‌شود و منجر به تحقق «پیامدهای اثربخش بودن نظام آموزشی، رشد و توسعه آموزشی و ارتقای رتبه در مجامع بین‌المللی» می‌گردد. همچنین نتایج اعتبار یابی نشان داد که اثر مستقیم مدیریت مشارکتی و برنامه‌ریزی غیرمتمرکز بر پاسخگویی صریح در سطح مثبت و معنادار است. هم چنین اثر مستقیم پاسخگویی صریح، ایجاد اعتماد و وفاق اجتماعی، حکمرانی مبتنی بر قانون، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی، سرمایه‌گذاری آموزشی، عدم اعتقاد به تفویض اختیار و عوامل سیاسی بر سیاست‌های محیط کلان در سطح معنادار است. هم چنین اثر مستقیم پاسخگویی صریح، ایجاد اعتماد و وفاق اجتماعی، حکمرانی مبتنی بر قانون، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی، سرمایه‌گذاری آموزشی، عدم اعتقاد به تفویض اختیار و عوامل سیاسی بر برقراری عدالت در آموزش و منابع در سطح معنادار است.

عبدی و پور عزت^۱ (۱۳۹۸) تحقیقی تحت عنوان تبیین مختصات حکمرانی خوب آموزش عالی در بخش دفاع انجام دادند. برابر سیاست‌های کلی خودکفایی دفاعی و امنیتی کشور ابلاغی در ۱۳۹۱، توسعه و تعمیق فرهنگ خودباوری، خودکفایی، نوآوری و خلاقیت در تمام سطوح و ابعاد دفاعی و امنیتی و ترویج نهضت نرم‌افزاری، تولید و توسعه علوم و فناوری و تحقیقات دفاعی و امنیتی و حرکت در مرزهای دانش با تأکید بر بومی‌سازی و روزآمدی از وظایف اصلی بخش دفاع کشور هستند. در این امتداد، آموزش عالی در بخش دفاع به عنوان زیربنای اساسی تحقق سیاست‌های مذکور قابل توجه هستند. بر این اساس، پژوهش حاضر به دنبال تبیین مختصات حکمرانی خوب آموزش عالی در بخش دفاع است. پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نحوه اجرا، ترکیبی (کیفی و کمی) است. یافته‌ها نشان می‌دهند که مشکلات و چالش‌های اساسی آموزش عالی در بخش دفاع نیازمند اتخاذ رویکردی جامع و فراگیر است که با توجه به مضامین شش‌گانه حاصل از پژوهش حاضر شامل طراحی و پیاده‌سازی الگوی بومی حکمرانی خوب آموزش عالی در بخش دفاع، طراحی مجدد ساختار و فرآیندهای سازمانی نظام آموزش عالی بخش دفاع، اشاعه فرهنگ تحول‌گرا در نظام آموزش عالی بخش دفاع، طراحی و پیاده‌سازی نظام جامع ارزشیابی عملکرد اعضای هیات علمی در بخش دفاع، مدیریت سرمایه انسانی در

آموزش عالی بخش دفاع و بازنگری در محتوا و متدولوژی آموزش و پژوهش بخش دفاع در حکمرانی خوب آموزش عالی در بخش دفاع محقق خواهد شد.

خانا^۱(۲۰۱۷) در پژوهشی به "ارائه چارچوب مفهومی برای دستیابی به حکمرانی خوب در مؤسسات آموزش از راه دور" پرداخت. هدف اصلی از این تحقیق ارائه الگویی برای استقرار حکمرانی خوب در مؤسسات آموزشی از راه دور بود. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که چارچوب حکمرانی خوب با هفت اصل اساسی که عملکرد، شفافیت، پاسخگویی، مشارکت، رهبری، جهت هماهنگی و انصاف است، بیان شده است.

نتیم و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی به "بررسی ساختارهای حکمرانی خوب و پاسخگویی عمومی در سیستم آموزشی متوسطه" پرداخت. هدف از این تحقیق بررسی ساختارهای حکمرانی خوبی بر پاسخگویی عمومی در سیستم آموزشی متوسطه است. در این تحقیق از روش کیفی مصاحبه عمیق استفاده شده است. جامعه آماری تحقیق عبارت از مدیران مدارس آموزش متوسطه کشور انگلستان بود که از طریق روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. جهت روایی عوامل شناسایی شده از روش دلفی بهره گرفته است. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که کیفیت کمیته حسابرسی، تنوع هیات‌مدیره، استقلال فرماندار و حضور یک کمیته حکومتی با حکمرانی خوب آموزشی در انگلستان ارتباط دارد. هم چنین نتایج نشان داد که تعامل بین ویژگی‌های اجرایی تیم و متغیرهای حکومتی، سطح حکمرانی خوب را افزایش می‌دهد، در نتیجه حمایت از ارتباط مداوم رهبری "مشترک" در بخش آموزش متوسطه پاسخگویی و شفافیت در بخش‌های آموزش عالی را افزایش می‌دهد. در این تحقیق تأثیر مؤلفه‌ها و شاخص‌های حکمرانی خوب در آموزش و پرورش مورد تأیید قرار گرفت. یکی از مؤلفه‌های تأثیرگذار در حکمرانی خوب آموزش متوسطه رهبری و مدیریت است که منجر به پاسخگویی مطلوب در آموزش متوسطه می‌شود.

هنریش (۲۰۱۵) در پژوهشی به "بررسی نقش مدیریت عملکرد در حکمرانی خوب و کاربردهای آن در آموزش و پرورش عمومی" پرداخته است. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که مدیریت عملکرد بر حکمرانی خوب تأثیر مثبت و معنی‌دار دارد. حکمرانی خوب از طریق شفافیت اهداف و تبدیل آن‌ها به مقیاس‌های قابل اندازه‌گیری که به نتایج مشخص در آموزش و پرورش عمومی می‌انجامد. با توجه به این که مدیریت عملکرد، فرایندی اصولی است که هر سازمان توسط آن، کارکنان خود را (به صورت فردی یا عضوی از گروه) به منظور انجام مأموریت‌ها و دستیابی به اهداف سازمان، در بهبود اثربخشی سازمانی درگیر می‌کند و حکمرانی خوب را ارتقا می‌دهد زیرا مدیران و کارکنان در سازمان‌هایی که مدیریت عملکرد مؤثر دارند، به طور طبیعی مدیریت عملکرد درست را

در تمام زندگی خود انجام می‌دهند و تمام فرایندهای مهم تشکیل‌دهنده را به‌خوبی اجرا می‌کنند. در این سازمان‌ها، اهداف از پیش تعیین می‌شوند و کارها به‌صورت روتین و معمول، برنامه‌ریزی می‌شود. پیشرفت به‌دست‌آمده در جهت دستیابی به اهداف، سنجیده می‌شود و کارکنان، بازخورد دریافت می‌کنند.

روش تحقیق

روش تحقیق، توصیفی- پیمایشی است و از نظر هدف کاربردی و از نظر زمان مقطعی است. جامعه پژوهش معلمان منطقه ۱ شهر تهران است که با علت جامعه بزرگ معلمان (۱۲۵۶)، با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای تعداد ۲۹۵ معلم به‌عنوان نمونه با استفاده از فرمول کوکران انتخاب شد. بدین صورت که منطقه ۱ دارای ۷۸ مدرسه است که به ۲۰ خوشه تقسیم شد و در هر خوشه به طور تقریبی تعداد ۱۵ پرسشنامه توزیع شد.

$$n = \frac{\frac{z^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left[\frac{z^2 pq}{d^2} - 1 \right]}$$

در این فرمول N حجم جامعه است.

آماره p درصد توزیع صفت در جامعه یعنی نسبت افرادی است که دارای صفت مورد مطالعه هستند.

آماره q نیز درصد افرادی است که فاقد صفت مورد مطالعه هستند.

اگر میزان p و q مشخص نباشد از حداکثر مقدار آن‌ها یعنی ۵/۰ استفاده می‌شود.

آماره z=t است و اگر به‌جای z از t استفاده کنید نیز ایرادی ندارد. در سطح خطای ۵٪ مقدار z برابر ۱/۹۶ و Z برابر ۲/۳ برابر ۸۴۱۶/۳ است.

مقدار d نیز تفاضل نسبت واقعی صفت در جامعه با میزان تخمین پژوهشگر برای وجود آن صفت در جامعه است. دقت نمونه‌گیری به این عامل بستگی دارد و اگر بخواهید نمونه‌گیری دارای بیشترین دقت باشد از حداکثر مقدار d برابر ۰/۵ استفاده شد.

در رابطه با کاربرد متغیرهای اعتماد عمومی از جمله تعامل، مدارا، مشارکت، جامعه‌پذیری، اطمینان، صداقت و درستکاری، ریسک‌پذیری در کتاب‌های پایه‌های اول تا ششم پایه ابتدایی را بیان نمایند. روش گردآوری اطلاعات مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی است و برای سنجش متغیرهای از پرسشنامه استفاده شد جهت تعیین روایی پرسشنامه، ابتدا سوالات بین چندین تن

از معلمان نمونه منطقه ۱ توزیع شد و پس از برطرف کردن ایرادات بین جامعه آماری توزیع شد و جهت تأیید پایایی سؤالات پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شد که به شرح جدول زیر می باشد.

جدول ۱- آلفای کرونباخ

متغیر	الفای کرونباخ
تعامل	۰,۸۵۷
مدارا	۰,۷۸۵
مشارکت	۰,۷۴۹
جامعه پذیری	۰,۸۱۴
اطمینان	۰,۸۳۴
صداقت و درستکاری	۰,۷۶۳
ریسک پذیری	۰,۷۴۲

جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار spss استفاده شد که از توزیع فراوانی، ازمون نرمالیتیه و آزمون t به منظور تحقیق برگرفته شد.

یافته‌ها

طبق نتایج حاصل از پژوهش، در رابطه با جنسیت، ۶۲,۲ درصد را زنان و ۳۸,۸ درصد را مردان تشکیل می دهند.

در رابطه با سن نیز ۲۳,۹ درصد دارای سن ۲۵ تا ۳۵ سال، ۴۱,۱ درصد دارای سن ۳۵ تا ۴۵ سال و ۲۳,۸ درصد دارای سن ۴۵ تا ۵۵ سال و ۱۱,۲ درصد دارای سن ۵۶ سال و بالاتر هستند. در رابطه با تحصیلات، نیز ۴۲,۳ درصد دارای تحصیلات فوق دیپلم و لیسانس و ۳۸,۴ درصد دارای تحصیلات فوق لیسانس و ۱۰,۳ درصد دارای تحصیلات دکتری هستند

بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای تحقیق

قبل از بررسی فرضیه‌ها لازم است نرمال بودن متغیرهای مطالعه مورد بررسی قرار گیرد. آزمون کولموگروف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن متغیرها به کار می روند. هنگام بررسی نرمال بودن داده‌ها فرض صفر مبتنی بر اینکه توزیع داده‌ها نرمال است در سطح خطای ۰,۵٪ تست می شود. بنابراین اگر آماره آزمون بزرگتر مساوی ۰/۰۵ به دست آید، در این صورت دلیلی برای رد فرض صفر مبتنی بر این که داده نرمال است، وجود نخواهد داشت.

متغیر	مقدار آماره	درجه معناداری
تعامل	۰,۰۷۵	۰,۲۰۰
مدارا	۰,۰۸۰	۰,۲۰۰
مشارکت	۰,۰۵۹	۰,۲۰۱
جامعه پذیری	۰,۰۹۸	۰,۱۲۵
اطمینان	۰,۱۰۲	۰,۱۵۸
صداقت و درستکاری	۰,۰۸۶	۰,۱۸۷
ریسک پذیری	۰,۰۶۳	۰,۱۰۱

جدول ۲- نتایج آزمون نرمالیته

به عبارت دیگر توزیع داده‌ها نرمال خواهد بود. برای آزمون نرمالیته فرض‌های آماری به صورت زیر تنظیم می‌شود:

H0: توزیع داده‌های مربوط به هر یک از متغیرها نرمال است.

H1: توزیع داده‌های مربوط به هر یک از متغیرها نرمال نیست.

نتایج آزمون‌های نرمالیته در جدول (۱)، آورده شده است:

همان‌طور که مشخص است از آنجا که آماره آزمون بزرگ‌تر مساوی $0/05$ برای همه متغیرهای مطالعه، به دست آمده است، در این صورت دلیلی برای رد فرض صفر مبتنی بر این که داده نرمال است، وجود نخواهد داشت. به عبارت دیگر توزیع داده‌ها نرمال خواهند بود.

آزمون فرضیه

آموزش‌های اعتماد عمومی از جمله تعامل، مدارا، مشارکت، جامعه‌پذیری، اطمینان، صداقت و درستکاری، ریسک‌پذیری از جمله سیاست‌گذاری‌های آموزشی در بین دانش آموزان دوران ابتدایی است.

جدول ۳- آزمون t

درجه معناداری	T آماره	بالاترین	پایین ترین	انحراف معیار	میانگین	
۰,۰۰۰	۱,۳۲۵	۲,۴۸	۱,۳۲	۰,۷۵۸	۲,۵۹	تعامل
۰,۰۰۰	۱,۲۵۸	۲,۳۶	۱,۲۹	۰,۶۵۸	۲,۴۸	مدارا

۰,۰۰۰	۱,۵۴۲	۳,۲۴	۲,۰۱	۰,۷۸۹	۳,۰۱۵	مشارکت
۰,۰۰۰	۱,۶۸۵	۳,۱۴	۲,۱۲	۰,۸۸۷	۳,۱۲۴	جامعه‌پذیری
۰,۰۰۰	۱,۳۳۵	۳,۰۸	۱,۹۸	۰,۵۶۸	۲,۸۷	اطمینان
۰,۰۰۰	۱,۵۸۳	۳,۴۶	۱,۴۵	۰,۹۱۵	۳,۶۸	صداقت و درستکاری
۰,۰۰۰	۱,۴۷۸	۲,۸۹	۱,۲۸	۰,۸۸۴	۲,۳۲	ریسک‌پذیری

طبق نتایج حاصل از جدول، در رابطه با میانگین متغیر تعامل (۲,۵۹) است و کمتر از حد متوسط ۳ و انحراف معیار ۰,۷۵۸ است و آماره t (۱,۳۲۵) است، درجه معناداری کمتر از ۰,۰۰۱ است و می‌توان بیان داشت که متغیر تعامل در کتاب‌های درسی وجود دارد و از جمله سیاست‌گذاری‌های آموزشی در بین دانش‌آموزان دوران ابتدایی است که مورد تایید ولی کمتر از حد متوسط است. میانگین متغیر مدارا (۲,۴۸) و کمتر از حد متوسط ۳ است و انحراف معیار ۰,۶۵۸ است و آماره t (۱,۲۵۸) است و درجه معناداری کمتر از ۰,۰۰۱ است و می‌توان بیان داشت که متغیر مدارا در کتاب‌های درسی وجود دارد و از جمله سیاست‌گذاری‌های آموزشی در بین دانش‌آموزان دوران ابتدایی است و مورد تایید ولی کمتر از حد متوسط است. میانگین متغیر اطمینان (۲,۸۷) و کمتر از حد متوسط ۳ و انحراف معیار ۰,۵۶۸ است و آماره t (۱,۳۳۵) است و درجه معناداری کمتر از ۰,۰۰۱ است و می‌توان بیان داشت که متغیر اطمینان در کتاب‌های درسی وجود دارد و از جمله سیاست‌گذاری‌های آموزشی در بین دانش‌آموزان دوران ابتدایی است و مورد تایید ولی کمتر از حد متوسط است. میانگین متغیر ریسک‌پذیری (۲,۳۲) که کمتر از حد متوسط ۳ و انحراف معیار ۰,۸۸۴ است و آماره t (۱,۴۷۸) است و درجه معناداری کمتر از ۰,۰۰۱ است و می‌توان بیان داشت که متغیر ریسک‌پذیری در کتاب‌های درسی وجود دارد و از جمله سیاست‌گذاری‌های آموزشی در بین دانش‌آموزان دوران ابتدایی است و مورد تایید است ولی کمتر از حد متوسط و لازم است سیاست‌گذاری‌های آموزشی در این زمینه در خصوص تقویت شود.

میانگین متغیر مشارکت (۳,۰۱۵) که بیشتر از حد متوسط ۳ است و انحراف معیار ۰,۷۸۹ است و آماره t (۱,۵۴۲) است و درجه معناداری کمتر از ۰,۰۰۱ است و می‌توان بیان داشت که متغیر مشارکت در کتاب‌های درسی وجود دارد و از جمله سیاست‌گذاری‌های آموزشی در بین دانش‌آموزان دوران ابتدایی است و مورد تایید است و میانگین متغیر جامعه‌پذیری (۳,۱۲۴) که بیشتر از حد متوسط ۳ است و انحراف معیار ۰,۸۸۷ است و آماره t (۱,۶۸۵) است و درجه معناداری

کمتر از ۰,۰۰۱ است و می توان بیان داشت که متغیر جامعه پذیری در کتاب های درسی وجود دارد و از جمله سیاست گذاری های آموزشی در بین دانش آموزان دوران ابتدایی است و مورد تایید است میانگین متغیر صداقت و درستکاری (۳,۶۸) است و بیشتر از حد متوسط ۳ است و انحراف معیار ۰,۹۱۵ است و آماره t (۱,۵۸۳) است و درجه معناداری کمتر از ۰,۰۰۱ است و می توان بیان داشت که متغیر صداقت و درستکاری در کتاب های درسی وجود دارد و از جمله سیاست گذاری های آموزشی در بین دانش آموزان دوران ابتدایی است و مورد تایید است.

بحث و نتیجه گیری

اعتماد مردم به یک نظام سیاسی ارتباط معناداری با باور شهروندان آن جامعه به کارآمدی دولت دارد. اعتمادی که به افزایش مقبولیت آن نظام سیاسی نزد مردم و در نتیجه افزایش سطح مشارکت سیاسی شهروندان منجر می گردد؛ و نیز سطح رفاه یک ملت و توانایی آنان به رقابت با جوامع مطرح در این زمینه، خود معلول اعتماد مردم به نظام سیاسی می باشد. در اقتصاد، اعتماد موجب کاهش هزینه ها و به لحاظ روان شناختی باعث ایجاد آرامش، امنیت و سلامت روانی جامعه می گردد. برقراری اطمینان و تعامل میان دولت و شهروندان، دموکراسی، عدالت محوری دولت در توزیع امکانات و مناصب و وجود دغدغه مندی در ارکان دولت برای حل مشکلات شهروندان، افزایش سطح اعتماد عمومی را به همراه دارد و در نتیجه ارتقای سطح اعتماد عمومی در یک رابطه متقابل، موجب اعتماد سیاسی شهروندان به حکومت در سه سطح اعتماد به سیستم سیاسی، اعتماد به نهادهای سیاسی و به کارگزاران سیاسی می گردد که ارمغان آن به همان میزان ارتقای شاخص های رفاه و امنیت در جامعه است. نباید از نظر دور داشت که تنها وضع سیاست ها بر اساس اصول و شاخصه های یک حکومت دموکراتیک موجب تحقق اعتماد متقابل نمی شود، چه اینکه اجرای درست آن سیاست ها و تعریف و اتکا به یک الگوی مناسب در این زمینه نیز حیاتی است و لازم است این اعتماد در ابتدای آموزش در دستور کار قرار گیرد، آموزش و پرورش ایران به رغم تمامی تلاش هایی که در جهت ارتقای آن صورت پذیرفته، موفقیت آمیز ظاهر نشده است. ریشه این ناکامی نسبی به پایین بودن سطح تعامل در اجزای مختلف نظام آموزشی ایران بازمی گردد. تمرکز سیاسی و اداری قدرت باعث شده است تا تمام اجزای این نظام به صورت دستوری و از بالا به پایین طراحی شود. نتایج نشان داد که سطح حکمرانی خوب در خصوص اعتماد عمومی از جمله متغیرهای تعامل، مدارا، اطمینان و ریسک پذیری، کمتر از حد متوسط در کتاب های آموزش ابتدایی به آن توجه است ولی متغیرهای مشارکت، جامعه پذیری و صداقت و درستکاری بیش تر از حد متوسط است و در سطح بالایی از سیاست های آموزشی قرار دارد. ناتری (۱۳۹۸) نیز نشان داد که مشارکت و تعامل و مدارا از

مؤلفه‌های حکمرانی خوب در سیستم آموزشی است و منیعی (۱۳۹۸) نیز نشان داد مدیریت مشارکتی، اعتماد و وفاق اجتماعی، تفویض اختیار از عواملی است که در سیاست‌های آموزشی به آن‌ها توجه شده است و با تحقیق پژوهش حاضر در یک جهت است و خانا (۲۰۱۷) نیز نشان داد که متغیر مشارکت از ابعاد حکمرانی خوب است و با تحقیق حاضر همسو می‌باشد. به منظور نتایج تحقیق، پیشنهاد می‌شود که جهت تدوین سیاست های آموزشی متغیرهای حکمرانی خوب، در کتاب های درسی از گروهی از خبرگان در حوزه حکمرانی خوب دعوت به عمل آید و پیشنهاد می‌گردد کتابی در کتاب های درسی کودکان در حوزه حقوق شهروندی، حکمرانی خوب و اعتماد عمومی و ..... تدوین شود که دانش آموزان از سنین ابتدایی، آموزش های لازم در این زمینه را ببینند.

References

- Abdi, Behnam; Ali Asghar Pourazat (2018). Explaining the coordinates of Hamkarani Good Higher Education in the Defense Department, Quarterly Journal of Marine Sciences, Volume 6, Number 1 - Sequential Issue 16 Spring 1398 Page 1-11. [in Persian]
- Addink, H. (2019). Good governance: Concept and context. Oxford University Press
- Askari Mehdi, Elahi Manesh Mohammad Hassan, Parizad Reza. 1398. Comparison of Iran-Japan Educational Policy in Primary School. Quarterly Journal of Strategic Public Policy Studies. Volume 9. Number 30. pp. 113-132. [in Persian]
- Baral, N. (2016). Empirical analysis of factors explaining local governing bodies' trust for administering agencies in community-based conservation. Journal of Environmental Management 103, 41-50.
- D'Angelo, K. Krivel-Zacks, G. & Johnson, C. (2016). Finding Good Governance: Collaboration between the University of British Columbia and the Richmond School District. In Problem-Based Learning in Teacher Education (pp. 73-83). Springer International Publishing

- Davis, T. J. (2016). Good governance as a foundation for sustainable human development in sub-Saharan Africa. *Third World Quarterly*, 1-19.
- Heinrich, C. J. (2015). The role of performance management in good governance and its application in public education. *Employment Research Newsletter*, 22(3), 2.
- Heydari, Ali Reza. The problem of state-building and education policy in Iran after the revolution. *Quarterly Journal of Education*. No. 40. Volume 35. No. 4. 2017. [in Persian]
- Khalkhali, Ali; Jafar Nasir Natari; Zohreh Shakibaei; Javad Soleimanpour; Ismail Kazempour, 2020, Conceptualization of Good Governance in Iranian Public Education with a Phenomenological Approach. *Scientific-Research Quarterly New Approach in Educational Management*. Article 9, Volume 11, Number 41. pp. 191-208[in Persian]
- Khanbashi, M. Zahedi, Sh. Alwani, S.M. (2016). The Role of Environmental Strategic Factors in Explaining Political Trust with Emphasis on the Mediator of Public Trust to Governmental Organizations Perspectives on Public Management, 10, 112-77. [in Persian]
- Khanna, P. (2017). A conceptual framework for achieving good governance at open and distance learning institutions. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 32(1), 21-35.
- Maniei, Reza; Soleimani, Nader; Abbaszadeh, Nasser, Seyed Musa Tabatabai. (2019). Designing and validating the model of good educational governance in the Iranian educational system, *Quarterly Journal of Marine Sciences*, Volume 6, Number 3 - Sequential Issue, Fall 18, 2017, pp. 17-36. [in Persian]
- Natri, Jafar Nasir; Ali Khalkhali, Zohreh Shakibaei, Javad Soleimanpour, Ismail Kazempour (2019). Explaining the Structures of Good Governance in the Iranian Public Education System, *Marine Science Education Quarterly*, Online Publishing, December 14, 2017. [in Persian]
- Ntim, C. G. Ntim, C. G. Soobaroyen, T. Soobaroyen, T. Broad, M. J. & Broad, M. J. (2017). Governance structures, voluntary disclosures and public accountability: The case of UK higher education institutions. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 30(1), 65-118.
- Parkhurst, J. (2017). The politics of evidence: from evidence-based policy to the good governance of evidence (p. 182). Taylor & Francis

- Rumi Zainab. Hosseini Abu Ali Masoumeh. Jafari Seyed Mohammad Baqer 2016. Promoting Public Confidence: Examining the Role of Good Governance and E-Government Services. Social capital management. Volume 4. Number 4. pp. 571-594. [in Persian]
- Safaeipour, M. Amanpour, S. F. Naderi Chegini, Z. (2018). Assessing and analyzing the feasibility of good urban governance in Khorramabad. Journal of Geography and Urban Planning Zagros Perspective, 5 (7), 115-130. [in Persian]

